

FORRÁSANYAGOK A MAGYAR IV. ÖNÁLLÓ HADTEST ÉS A BELŐLE LÉTREHOZOTT 3. HADSEREG 1944 ŐSZI HADMŰVELETEIHEZ

A Hadtörténelmi Közlemények 1994/1. és 1995/1. számában megjelent két tanulmány, amelyek a magyar IV. hadtest, illetve a később belőle felállított 3. hadsereg 1944 szeptember–októberi hadműveleteivel foglalkoznak és a m. kir. Honvédség II. világháborús frontszereplésének egy ez idáig részleteiben feldolgozatlan eseménysorozatát tárják fel.

A kutató munkát jelentősen megnehezítette, hogy a IV. önálló hadtest és a 3. hadsereg iratanyaga a háború során – Győr környékén egy légitámadás következtében – nagyrészt megsemmisült. A Hadtörténelmi Levéltárban előtalált dokumentumok elsősorban a Fővezérség Hadművelési Osztályának, illetve a Honvéd Vezérkar Főnökének a hadműveletek irányítására vonatkozó intézkedéseit tartalmazzák.

Ezek a dokumentumok mindeddig még nem kerültek nyilvánosságra: a publikációk általában nem a saját oldalról vizsgálták az eseményeket. A magyar katonai felsővezetés döntéshozatali mechanizmusának a bemutatása sok esetben kikerült a kutatók látóköréből, mivel elsősorban a politika és a katonapolitika döntéselőkészítési szerepének az elemzése, vagyis az államvezetési döntések kerültek a kutatások homlokterébe.

A most bemutatásra kerülő hadművelési dokumentumok eredetileg a már jelzett két tanulmányt egészítik ki. Bemutatásukkal az a célom, hogy ráirányítsam a hadtörténelem iránt érdeklődők figyelmét a magyar katonai felső vezetés helyzetelemző munkájára, valamint azokra a kétségbeesett kísérletekre, amelyekkel – a német hadvezetéssel szemben, a vélt magyar érdekek hangsúlyozásával – irányítani, vezetni, majd később legalább befolyásolni szerették volna a Magyarországon folyó hadműveleteket.

Az anyagokból kitűnik, hogy milyen hadvezetési nézetek uralkodtak Magyarországon a háború utolsó hónapjaiban.

1.

Előadás a tábornoki kar számára 1944. VII. 15-én

D) A magyar haderőt hadművelési feladatok és területi alkalmazás szempontjából pillanatnyi helyzetében a következők szerint tagolhatjuk:

1) Brest-Litovsk környékén van alkalmazva az 1. lov. ho. és a II. tart. hdt. VII. 13-án esti helyzetüket az 1. számú vázlat mutatja.

Az 1. lov. ho. a mozgósítás után VI. 10-től 18-ig került kiszállításra és a hdm. területen – Luniniec környékén – felvonulását VI. 21-én fejezte be. Feladata volt kezdetben tartalékként szerepelni a 2. német hds. kötelékében a XXIII. né. hdt. arcvonala mögött. Az előtte arcvonalban álló 7. né. ho.

védelmének alátámasztására gv. tü.oszt-a és kp. zlj-a ennek rendeltetett alá. A középső német hds. csop-ot ért nagy orosz áttörés után a lov. ho.-nak a 7. ho. számára ki nem játszott zöme erőltetett menetekben Sluczk irányába lett rendelve azzal a feladattal, hogy közreműködjék az orosz előretörés feltartóztatásában, illetve lassításában. A lov. ho. zöme Kleck város környékén került először súlyos harcokba, majd Brest-Litowsk felé vezető útvonal mentén vívott súlyos halogató harcokat, míg VII. 10-én az arcvonalból kivonták és pihenőre jelenlegi helyzetébe rendelték. Miután a harcok folyamán egyrészt részeivel, másrészt összességében is többször kellett kivágja magát orosz pc. és gk. alogok gyűrűjéből, veszteségei úgy emberben, mint anyagban igen jelentősek voltak. Egy e. csop-ja a zömtől D-re került harcba és vívott halogató harcokat, harcai azonban nem voltak olyan súlyosak, mint a zömé.

A II. tart. hdt-et május folyamán a volt VIII. hdt. öt k. ho-ából 3 e-es tart. ho-ból álló hdt-é szerveztük át. Ezek közül a 12. tart. ho. a vázlaton feltüntetett védőállásban arcvonalban van bevetve. Másik két ho- (5. és 23. tart. ho-ok) a legutóbbi időkig arcvonal mögötti biztosító szolgálatot végezték. Az orosz tényérés folytán csoportosítása a vázlat szerint alakult. A hdt. csak igen korlátolt harcértéket képvisel, miután az állományok a gyság-nál a hadiállomány 50%-át is alig érik el, fegyverzetükben jóformán teljesen nélkülözik a n. fegyvereket és k. fegyverzetük is jórészt zsákmány-anyag, melynek folyamatos löszer ellátása súlyos csatánapok esetére nincsen biztosítva. Tüzérségileg ho-onként mindössze 3 ü-el rendelkeznek.

2) Az ÉK Kárpátok előterében védelemre berendezkedve az 1. magyar hds., továbbá az 1. né.pc.hds., illetve az LIX. né.hdt. kötelékében védő 20. ho-unk és a 6. német légitámaszpont kötelékében küzdő 102. rep.dd. áll, a **2. sz. vázlat** szerinti csoportosításban.

Az 1. magyar hds. a határ átlépését erős mélységi tagozás mellett III. 29-én kezdte meg és a vele szemben álló orosz erőket lendületes támadással vetette vissza mindaddig, míg az orosz ellenállás vele szemben annyira megerősödött, hogy támadását beszüntetve védelemre rendezkedett be. Az elért és a vázlaton feltüntetett védőállást május 3-a óta tartja megszállva és eddig minden helyi jellegű elg. tád-t sikeresen utasított vissza. A védőállásban töltött időt a védőrendszer mélységi kiépítésére használja fel, melynek a magyar határ közvetlen védelme szempontjából legjelentősebb vonalát a vázlaton is feltüntetett völgyzáró állások képezik, mintegy az országhatárainkon húzódó és évek óta kiépítés alatt álló védőállások előretolt állásai képpen. Emellett völgyzárakhoz megfelelő pct. és egyéb fegyverzetet német részről már kiutaltak, a fegyverekhez szükséges kiszolgáló személyzet biztosítása magyar vonalon folyamatban van. A hds. eddigi veszteségei mintegy 3250 halottra, 18 800 sebesültra és 4050 eltűntra becsülhetők.

A 102. rep.dd. 1 KF., 1 TF., 4 B., 2 V. és 2 száll. szd-ból áll. 1 gyors B. szd. kiszállítás alatt.

3) A hdm. alkalmazására tekintve jövő és még a hátszágban tartózkodó három gy.ho-ból (6., 10. és 13.) a 9. hv.dd-ből és az egyelőre még nem mozgósított Szé. határőrségből áll. Ezek augusztus hó elején elérni tervezett csoportosítását a 3. sz. melléklet tünteti fel.

Feladatukat képezi:

a) Biztosítani az ÉK. Kárpátok közlekedési hálózatát és közbiztonságát partizán és eje. tevékenység ellen. Erő: egy mozgósított e.csop. a 6. ho-tól.

b) Hasonló céllal való biztosítása a K. Kárpátok területének. Erő: a mozgósított 9. hv.dd. Tartaléka az egyelőre még nem mozgósított Szé. határőrség.

c) A D. határszakasz biztosítása esetleges partizán tád. ellen. Erő: 10. gy. ho. és 2/3 13. gy.ho. mozgósítva, továbbá a fo. dd. része és a 16. hv.zlj. Tart: egy mozgósított e. csop. a 6. ho-tól, mely egyben a Liope-i olajvidék biztosítását is ellátja esetleges eje. tád., vagy szabotázs akciók ellen.

d) A központi vezetés közvetlen rendelkezésére álló tart. Bp. környékén, az ország területén bárhol fellépő eje. tád., vagy politikai megmozdulás elfojtására. Erő: egy-egy mozgósított e. csop. a 6. és 13. ho-tól. Ide sorolhatók még a különböző karhatalmi egységek is.

e) A hátszág lgv-ét szolgáló erők csoportosítását a 4. sz. melléklet tünteti fel.

Végül itt akarom még megjegyezni, hogy az ország határainak élő erővel való biztosításán túlmenően nagy számú mű. és mu.ala. bevezetésével folyik elsősorban az ÉK. Kárpátok védőállásainak tovább építése, másodsorban pedig a K. Kárpátok védőállásainak tökéletesítése. A súlypontképzés érdekében a D. határszakaszainkon lévő védőállások tovább építése egyelőre szünetel.

4) Augusztus hó folyamán tervezzük a jelenleg csak a hdm. területre elvonult seregtestek területén szerény keretek között lévő póttestek olyan mérvben való kiépítését, hogy azok lényegileg a békehadrend személyi és anyagi színvonalát elérve, egyrészt képesítve legyenek az évi újonc jutalék két 6 hónapos turnusban való kiképzésére, továbbá a hdm. területen alkalmazott seregtestek várható legnagyobb veszteségeinek pótlásaként már kiképzett évfolyamok átképzésére.

Az ily módon megteremtendő kiképző- és pót- hdm. jelenené egyben a haderő utolsó tartalékát arra az esetre, ha bármely irányból túlerejű elg. támadása magára az ország területére jutna.

II) A jelenleg is élő hadrendünk veszteségeinek pótlására, illetve hadrendünk további fejlesztésére a következő lehetőségeink vannak:

1) Anyagi vonatkozásokban:

A pótlás és fejlesztés szűk keresztmetszetét sajátos viszonyaink mellett az anyagi adottságok szabják meg és így az e téren mutatkozó lehetőségek nyújtják az alapot.

A hds-ekben alkalmazott magyar seregtestek fegyverzeti veszteségeinek pótlását teljes egészében a német haderő vállalta. Ily módon e téren csak az egyéni felszerelés és részben az egyéni fegyverzet pótlása, valamint a német vonalról nem pótolható különböző sajátosan magyar anyag cikkek pótlása terheli csak saját termelésünket. A hadrend tovább fejlesztésre két vonatkozásban nyílik lehetőségünk. Egyrészt azért, hogy a hdm. területén a fegyverzeti kiesések folyamatos pótlását a német haderő vállalta magára, hazai termelésünket a haderő fejlesztésére fordíthatjuk. Másrészt a német haderő az arcvonalban küzdő seregtesteinket fokozatosan német anyaggal fogja átfegyverezni, hogy ily módon a fegyverzeti kiesések pótlására gyakorlatias alapot teremtsen, másrészt pedig, hogy az egységes lőszer ellátás rendszerét megvalósíthassa. E révén tehát az átfegyverezés folytán kieső magyar anyag ugyancsak hadrendfejlesztésre áll rendelkezésünkre. Ily módon a két irányból is várható fegyverzet szaporodással elsősorban a hátszágban lévő hdm. egységeinket tervezzük teljessé tenni, másodsorban a megalakítandó pót és kiképző hds-et tervezzük a békehadrend színvonalán felfegyverezni és végül ezzel az anyaggal tervezzük folyamatosan ütőkészé tenni az egyelőre nem mozgósítandóknak nyilvánított három tart. ho-unkat (9., 15. és 26.), valamint az 1. pc.ho-t.

Az 1. hds-nél a német fegyverekkel való átfegyverzés már meg is kezdődött a jelenleg tart. viszonyban lévő 7. ho-nál. A további sorrendet illetően az 1. hds. kerül először teljes egészében átfegyverzésre és csak utána fog sor kerülni a II. tart. hdt-re. Az 1. hds-en belül viszont a szükséges személyzet kiszállításával először a személyzetben és fegyverzetben nem teljes 18. és 19. tart. ho-t tervezzük átvegyvereztetni, hogy ily módon minél több teljes értékű seregtest biztosítsa az ÉK határainkat.

A további hadrendi fejlődés szűk keresztmetszetét az anyagi lehetőségen belül az egyéni felszerelés és fegyverzet képezi, miután eme cikkekből jelenleg is jelentős hiányaink vannak, gyártási teljesítőképességünk aránylag kicsi, a Bp-t ért legutóbbi bombatád. alkalmával pu.gyártási kapacitásunk teljesen megsemmisült, holott éppen a pu.gyártás terén látszólag a németek nem állnak jól és végül az egyéni felszerelés terén ennek különbözősége folytán német vonalról segítséget kapni körülményes is volna. Ezért már is különböző intézkedések léptek életbe és még fognak életbe lépni, elsősorban ruházati helyzetünk megjavítására, másrészt pedig a pót- és kiképző- hds-nél is számolni kell átmenetileg azzal, hogy az egyéb fegyverzeti cikkekben való teljes feltöltés után is a pu. kellálladékban még hiányok fognak jelentkezni.

2) Az anyagi lehetőségek által nyújtott pótlási és fejlődési lehetőségeknek kihasználására személyi téren előreláthatólag nem lesznek akadályai, miután pillanatnyi helyzetünkben még messze állunk attól, hogy emberanyagunk olyan széles alapokon és olyan intenzíven legyen a haderő részére igénybe véve, mint az a maximális erőfelfejtással háborút viselő államokban látható. A kiképző és póthds. úgy lesz méretezve, mint már előljáróban említettem, hogy úgy a behívásra kerülő újonc évfolyamok teljes kiképzését, valamint az arcvonalba kerülőknek előzetes néhány heti átképzését biztosítani tudja. Szűk keresztmetszetet személyi téren legfeljebb csak a tényleges tisztikar és thts-i kar meglévő korlátozott állománya és várható viszonylagosan nagyobb vesztesége jelenthet. Ennek megszüntetésére kihasználható lehetőségeink:

a) A tényleges tisztikar és thts. kar viszonyszámának negatív irányban való eltolódása a tart-okhoz viszonyítva, ami fokozatosan elérhető lesz azáltal, hogy a hds-ek során jól bevált tart.ti-eket és thts-eket mind szélesebb alapon fogjuk beállítani a ténylegesek pótlására.

b) Úgy a hds. alkalmazásban lévő, mint a hátszágban működő magasabb pság-ok, illetve központi szervek tényleges állományának további csökkentése a harcoló csapatok javára.

c) A tényleges ti. képző és alti. képző intézetek és iskolák tanidejének rövidítése.

Természetesen nem látható előre, hogy a fenti fejlődési képet mennyiben fogják lassítani a további légitámadások nyomán keletkező termelési kiesések, avagy a beígért német támogatásnak részben, vagy időszakonként, vagy teljes egészében való elmaradása. A központi vezetés minden esetre arra fog törekedni, hogy minél gyorsabban, minél nagyobb fegyveres erőt tudjon kiállítani a haza védelmére.

A háborús helyzet gyors ütemben halad a vég kifejlődés felé. Kétségtelen, hogy az egymással szemben álló felek mindegyike olyan katonai erőt és mű. felkészültségét képvisel, melyekhez viszonyítva a magyar hds. bármilyen nagyon is sikerül azt felnövelni úgy összeröben, mint mű. felkészültségben jelentéktelen marad. Azonban még mindig lehetünk legjobbak és legerősebbek a közép és kis hatalmak között és szavunk és tekintélyünk annál nagyobb lesz akkor, amikor jövendő sorsunk felett fognak dönteni, minél nagyobb katonai erővel rendelkezünk és ezt a katonai erőt minél több háborús dicsfény övezi.

A magyar jövő sikeres biztosításához tehát mindenképpen adva vannak a lehetőségeink, bármilyen fölényben legyenek is velünk szemben a katonai nagyhatalmak és bármilyen eredménnyel végződjék is a háború. Csak a magyar győzelem elszánt akarása és az utolsó lehetőleg azért való harcolás kellenek hozzá, aminek előfeltétele a munka, a hit, a bizalom, a rend és a fegyelem.

2.

EM L É K I R A T

a hadműveletek további vezetésére

(A K. arcvonal D. szárnyára vonatkozólag)

Az oroszok Balkán-i és Galicia-i nagyszabású támadása, valamint az ezzel kapcsolatos tényereség folyamánaképpen a K. arcvonal D. szárnyán olyan általános politikai és katonai helyzet alakult ki, illetve van kialakulóban, mely az ebben a térben folyó **hdm-ek további vezetésére** nézve feltétlenül döntő elhatározások elé kell, hogy állítsa **az Európa-i védelmi harcot irányító** legfelsőbb német vezetést.

Mint a Nagy-Német Birodalommal az Európa-i térségen belül immár **egyedül szövetséges** Magyarország vezérkari főnöke kötelességemnek tartom ezzel kapcsolatos katonai helyzet-mérlegelésemet rögzíteni. Már itt az elején hangsúlyozni kívánom, hogy véleményem kialakításában a sajátos magyar érdekek mellett elsősorban az általános Európa-i hadászati helyzetet, az ebből adódó lehetőségeket tartottam szem előtt és ilyen beállításban teszem meg javaslataimat is.

A jelenlegi általános Európa-i hadászati helyzetben mindinkább nagyobb szerepet játszik és előbb-utóbb a háború győzelmes befejezésének alapkövetelményeként lép előtérbe a végső döntés tervszerű személyi és anyagi előkészítéséhez feltétlenül szükséges **tér és idő** biztosítása.

A nagy Európa-i térségen belül ma DK. Európa az a terület, ahol az elg-nak leginkább módjában áll közeli nagy területek gyors birtokbavételével az időért folyó csatát megnyernie és ezzel egyúttal a Ny. döntés előfeltételeit is szétrombolnia. Románia árulása, Bulgária magatartása és a szlovák viszonyok a K. arcvonal D. szárnyának helyzetét egy csapásra gyökeresen megváltoztatták és az elg. részére olyan előnyös hadászati helyzetet teremtettek, melynek kihasználása révén megnyílik előtte az út DK. Európa kulcsponjtját jelentő Dunamedence előzönlésére és ezzel a K. német, cseh és Szilázia-i iparvidék kikapcsolására is.

Eme már jelenleg is súlyos helyzet még kedvezőtlenebb tovább fejlődését csak radikális, minden mellékszempontra való tekintet nélküli, **teljes elhatározással** és annak könyörtelenül következetes végrehajtásával lehet megakadályozni. Vitathatatlanul bebizonyosodott a háború folyamán már eddig is, hogy korlátozott erővel mindent megtartani nem lehet, tehát leszámolva az adottságokkal azt a területet kell feltétlenül védeni, mely a háború folytatásához olyannyira fontos teret és időt biztosítja, és abban a vonalban kell védeni, melynek korlátozott erővel való megvédésére a lehetőségek is megvannak.

DK. Európára vonatkoztatva ez hadászatiilag azt jelenti, hogy Németországtól minél távolabb olyan természetadta védővonalra kell az ebben a térben rendelkezésre álló erőket visszavenni, melynek megvédésére az erők valóban képesek is és mely vonal még mindig elengedő teret biztosít egy esetleg mégis kikényszerített további visszavételhez, azaz magában hordja az időbiztonság tényezőjét is.

Ebben a térségben – sőt az egész K. arcvonalon – kétségtelenül a Kárpátok vonulata és ennek Ny. folytatásaként a Szerbia-i és Montenegró-i magashegység a Szkutari tóig az az egyetlen természetes földrajzi tényező, mely a huzamosabb védelmet aránylag a legkisebb erőkkel teszi lehetővé, és emellett kellő teret is biztosít, miután egy kényszerű további visszavétel esetén a megkapaszkodást a Duna-Dráva vonal újra lehetővé teszi. A földrajzi adottságok folytán ez a vonal csupán az átjárók (hágók és szorosok) védelmét kívánja meg, melyek kis erővel is biztosan lezárhatók és a Ny-on bekövetkezendő döntésig szilárdan tarthatók. Meggyőződésem, – bár a D. Balkán-on alkalmazott német erők nagyságáról teljesen tisztá képem nincsen –, hogy ennek a vonalnak a megvédésére a Balkán-on jelenleg is bevetett néme ho-ok és a tekintetbejövő magyar csapatok, új erők itteni bevetése nélkül is, a saját erejükkel képesek. Kétségtelen, hogy ez az elhatározás a Balkán D. részének feladását kívánná meg, de véleményem szerint mit nem ér az, ha a német védőerő Görögországot, Albániát stb. biztosan kézben tartja, közben pedig az oroszok a D. Kárpátok hágóin átkelve D. Erdélyben csoportosulnak és a hadászatiilag védhetetlen jelenlegi magyar-román határon áttörve a Duna-medencét birtokbaveszik. Ezzel ugyanis elkerülhetetlenül együttjár a Balkán teljes elvesztése – bármily nagy erők is állnának görög és szerb területeken – de tarthatatlanná válik a K. Kárpátok vonalának védelme is.

A mai helyzetben előbbi hadászati elgondolás megvalósításának harcászati előfeltétele elsősorban a D. Kárpátok átjáróinak birtokbavétele, valamint D. Erdély megszállása és pacifikálása.

Ehhez a magyar vezetés – minden egyébre való tekintet nélkül – a még rendelkezésre állott összes erőit összeszedte és felvonultatja úgy, hogy a D. Kárpátok birtokbavételére irányuló tád. IX. 3-án lényegében megkezdődhet. A sikerhez azonban feltétlenül szükséges az, – miután magyar részéről csak gyengébb fegyverzeti és csekély tü-el rendelkező pótlala-ok és tancsapatok állnak rendelkezésre, – hogy magyar részről megfelelő alátámasztást kapjunk főleg pc. és légierők terén, hogy a magyar ala-ok ütőképességét ezzel fokozni és gyengébb lökőerőnköt növelni tudjuk. Enélkül a kínálkozó harcászati lehetőségben rejlő előnyt kivívni és azt kihasználni nem tudjuk, sőt kitésszük magunkat egy olyan visszacsapásnak, mely az egész D. Erdély-i tád-t felesleges áldozattá változtatná, de ezen túlmenően a K. Kárpát védelem feladását is maga után vonná. Márpedig a K. Kárpátok kiépített erődvonalának elhagyása után csak elő nem készített – ad hoc – védelem megszervezéséről lehet szó, miután más előkészített állás Magyarország-on nincs.

A fentiekben körvonalazott német segítség mellett a tád-ban magyar részről teljes erőbedobással és minden akarattal részvesszünk, ha a német legfelsőbb vezetés biztosítékot nyújt arra, hogy Magyarország-ot azután a végsőkig és teljes bizalommal támogatja, területét egyéb érdekek miatt, vagy halogatás céljából később sem adja fel, a magyar haderőt pedig nem áldozza fel egy esetleges német visszavonulás fedezésére. Amennyiben a német vezetés nem lenne abban a helyzetben, hogy a Kárpátok és Dráva vonalának feltétlen tartását garantálja, akkor kénytelenek lennénk olyan elgondolással foglalkozni, hogy a kétoldali átkarolás veszélye elől a magyar K. Kárpát arcvonalat fokozatosan visszavonjuk. A K. Kárpát arcvonal tartásának előfeltétele ugyanis a D. Kárpátok és a Dukla-i horpadás területének szilárd védelme. Ez pedig csak kellően erős német alátámasztás esetén lehetséges.

Véleményem szerint Magyarország feladása esetén az Alapok K. nyúlványai – dacára a rövidebb vonalnak – nem védhetők meg, már csak azért sem, mert lényegesen több erő kellene, mint a Kárpátok vonulatának tartására.

Újólal hangsúlyozom, hogy nem az volt a kifejezett célom, miszerint a német vezetést sajátos magyar érdekekből hazám megvédésére mintegy rábeszéljem, hanem elsősorban az egész Európa-i hadászati helyzetet és lehetőségeket mérlegelve alakítottam ki a DK Európa-i hdm-ek további vezetésére vonatkozó megítélésemet. Szilárd meggyőződésem, hogy ebben a térségben a Kárpátok vonulatának védelmétől eltérő minden más elhatározás az utolsó kínálkozó kedvező lehetőséget szalasztja el. Ezért felelősségem teljes tudatában nyomatékosan javaslom, hogy a D. Kárpátok átjáróinak haladéktalan birtokbavétele mellett, az összes Balkán-i német erők gyors visszavételével a D. Kárpátok, Skutari tó ált. vonalra csoportosuljanak hátra és itt tartós és szilárd védelemre rendezkedjenek be mindaddig, amíg a döntés, azaz a végső győzelem más hadszíntéren ki nem alakul.

IX. 1.

**A magyar nagy Alföld elleni orosz tád-tal kapcsolatos
ellenintézkedések**

Az oroszok D. Erdély-be felvonult erejük tekintélyes részét súllyal a Maros völgyébe vetették be és az ott küzdő zömében gyenge fegyverzetű és csekély harcértéket képviselő pótala-okból álló 3. magyar hds-et visszavetve, szabad utat nyertek a nagy magyar Alföld felé. Az elmúlt napok súlyos harcai után a 3. magyar hds. zöme a mai nappal kritikus helyzetbe került. Az Alföld-i szabad térségben a zömükben motorizált és pc. orosz erők mozgási szabadságukkal uralkodnak a sík területet és a magyar erőket mindkét oldalról átkarolják. Ez a harc egy-két napon belül a gyenge harcértéket képviselő pótala-ok felmorzsolódására fog vezetni. Ezen felül a rep. feld. megállapítása szerint újabb nagyobb orosz erők nyomulnak a Maros völgyében, valamint az azt D-ről és É-ről kísérő magaslatokon Ny. iránnyal előre.

Nem kétséges, hogy a 3. magyar hds. önmagában nem lesz képes eme túlerővel szemben komolyabb és hosszabb ellenállást kifejteni, felmorzsolódása esetén pedig a nagy magyar Alföld és a Budapest-re vezető támadási irány védtelen marad.

Miután dacára annak, hogy a német vezetés erre többször írásban és szóban ígéretet tett, mégis jelenleg semmi konkrét jel sem mutat arra, hogy a 3. hds. alátámasztására és az orosz főtámadási irány lezárására komolyabb német segítséggel lehessen számolni. Mindezek folytán és alapján a magyar katonai vezetés az ország területének és lakosságának megvédésére, felelősségének teljes tudatában, – bár nem szívesen, hanem a német segítség elmaradása teremtette kényszerhelyzetben – kénytelen saját hatáskörében a szükséges intézkedéseket megtenni.

Ezzel kapcsolatban elrendelem:

1) Az 1. magyar hds. pság. átveszi a pság-ot a 6. magyar ho. és a 2. hgy. dd. felett. Az 1. hds. arcvonalát haladéktalanul az ezeréves határra, illetve az e mögött húzódó „Árpád” állásra veszi vissza. A továbbiak folyamán a hds. igyekezni fog minél több erőt tart-ba kivonni és balszárnya mögé csoportosítani.

2) A 2. magyar hds. pság. a 2. magyar pc. ho-t és a 27. k. ho-t azonnal menetbe helyezi, illetve vasúti szállítással Nagyvárad-ra irányítja, ahonnan az addig kialakuló helyzet szerint további alkalmazására még külön intézkedem.

Felkérem Nagyméltóságodat, fentieket tudomásul venni és azt az illetékes német pság-oknak is tudomására hozni, nehogy pcs-aimat végrehajtó magyar hds. pság-oknak a német magasabb pság-okkal ily irányban súrlódásuk legyen.

Megküldöm: Német meghatalmazott tbk-nak, tudomásul K. K. I-nek és H. M. Úrnak (Szsgd. útján).

Budapest, 1944. évi szeptember hó 22-én.

vitéz nemes Vörös János vezds. s. k.

A másolat hiteles:
Budapest, 1944. IX. 22.
olvashatatlan aláírás

Nagyvárad védelmének alátámasztása

A 12. tart. ho-nál bekövetkezett eseményekre való tekintettel Nagyvárad védelmének alátámasztására IX. 24-ről 25-re virradó éjjel a hdm. oszt. útján szóban kiadott parancsok utólagos összefoglalásaképpen.

1) Az 1. eje. pótzlj. a 102./1. szállító rep.szd. és saját rep.gépeivel IX. 25-én hajnali kezdettel Pápáról Nagyvárad-ra kerül szállításra.

Ehhez a 102./1. szállító rep.szd. összes bevethető szállító rep.gépei IX. 25-én hajnalban repüljenek át Pápára és onnan az 1. eje. pótzlj-at a szükséges fordulókkal szállítsák Nagyvárad-ra.

Az 1. eje. pótzlj-at (két tiszt, 152 fő leg., 18 gsz., 3 grv., 2 npu.) Nagyvárad-ra való beérkezése után a VII. hdt. pságnak alárendelem.

2) Az 53. hv. zlj. vegyes autóbusz és tdk. szállítással Sajószentpéter-ről Nagyvárad-ra kerül elszállításra.

Ehhez a Hff. 30 autóbust IX. 25-én hajnali indulással irányítson Miskolc-ra a 7. honv.ker.pság-hoz. További eligazítást az autóbusz oszl. ott kap.

A 7. honv.ker. pság. az autóbusz oszl. és a saját hatáskörében biztosítható tdk-k felhasználásával szállítsa az 53. hv. zlj-at Sajószentpéter-ről Nagyvárad-ra.

A hv. zlj-at Nagyvárad-ra való beérkezése után a VII. hdt. pság-nak alárendelem.

3) A VII. hdt. pság. gondoskodjék, hogy a beérkező csapatok haladéktalanul megfelelő irányítást kapjanak.

4) A 12. tart. ho. felbomlását minden eszközzel, egészen a végsőig menő eréllyel, az összes pk-ok személyének legmagasabb menő latbavetésével, kiméltlen erőszakkal feltétlenül meg kell akadályozni. A beérkező erősítésekkel alátámasztva Nagyvárad-ot az utolsó emberig tartani kell.

Kapják: 3. hds. pság., VII. hdt. pság., 7. honv. ker. pság., 1. eje. pótzlj. pság., Föv.agi., mü., rep. Hff., Hhf.

Megküldöm: K. K. I-nek, H. M. Úrnak (Szsgd. útján)

Budapest, 1944. évi szeptember hó 25-én.

vitéz nemes Vörös János vezds. s. k.

A másolat hiteles:

Bp., 1944. IX. 25.

Gáspár alez. s. k.

(A) 3. hds. alátámasztása újabb erővel

A 3. hds-nél bekövetkezett hdm. helyzetre való tekintettel az országban még rendelkezésre álló erőket is a 3. hds-hez irányítom.

Ezzel kapcsolatban az **1. eje. pótzlj.** Pápáról és az **53. hv. zlj.** Sajószentpéter-ről Nagyvárad-ra való irányítására külön rendelettel (883./Föv. hdm. - 44. IX. 25.) már intézkedtem.

Ezen felül további megerősítésként az alábbiakat rendelem:

1) Az 57. hv. zlj-at a 7. honv.ker. területéről Salgótarjánból Nagyvárad-ra átcsoportosítom.

Szállítására egy autóbusz oszlopot (30 autóbusszal) a Hff. rendeljen ki Salgótarján-ba úgy, hogy az még IX. 25-én estig oda beérkezzen és a zlj. szállítása IX. 26-án hajnalban kezdetét vegye.

Ezenkívül mint szállítóteret 10 tdk-t a Föv. agi.oszt. ugyancsak IX. 25-én estig Salgótarján-ba irányít.

A hv. zlj. berakására és szállítására a 7. honv. ker. pság. intézkedjék. Indulás IX. 26-án hajnalban, a menetet egy ütemben kell megtenni. A kiutalt szállítóteret (autóbusz oszlop és tdk-k) Nagyvárad-ra való beérkezés után azonnal vissza kell irányítani alaphelyezésükbe.

Az 57. hv. zlj. Nagyvárad-ra való beérkezése után a VII. hdt. pság. alárendeltségébe lép.

A 7. honv. ker. pság. számolhat azzal, hogy az elvett hv. zlj-ak helyett rövidesen csö. erőket fogok rendelkezésére bocsájtani.

2) Az 1. hds. pság. vonja ki az **1. eje. csop-ot**, melyet ugyancsak Nagyvárad-ra csoportosítok át.

Ehhez az eje. csop. gk-zó és gv. részei saját tengelyükön induljanak útba gyalogmenetben Nagyvárad-ra. A saját tengelyen nem mozgatható részeket a Kszv. szállítsa ugyancsak Nagyvárad-ra. A szállítási adatokat és a berakóállomást az 1. hds. pság. az 1. kszk. útján közölje a Kszv-vel.

Az 1. eje. csop-ot Nagyvárad-ra való beérkezése után a VII. hdt. pság-nak alárendelem. A IX. 25-én rep. gépek odaszállított 1. eje. pótzlj-at az eje. csop-ba olvassza be.

3) A **201. ö. zlj-at** és az **1. ö. tü. oszt-t** vasúti szállítással Várpalota, Hajmáskér területéről Csongrád-ra csoportosítom át.

A szállításra a Kszv. intézkedjék. A szállítás sürgős. Ehhez a szállítási adatokat a 3. honv. ker. pság. haladéktalanul közölje a Kszv-vel.

A 201. ö. zlj-ből, az 1. ö. tü. oszt-ból és a Csongrád-i hidak védelmére beállított lgv. tűzeszközökből 201. ö. zlj. pk. pság-a alatt egy csoportot képezek.

A 201. ö. zlj. pk. eme csop-jának feladata a Csongrád-i Tisza-átjárók biztosítására a Tisza K. partján szük hídfőt képezve, abban minden esetleges átszivárgott, vagy áttört elg. erőket fel...ni és visszavenni.

A csop-ot a 3. hds. pság-nak rendelem alá.

A Csongrád-i lgv. tűzeszközöknek a 201. ö. zlj. pk-nak történt alárendeléséről a Magyarország-i német légierők vezénylő tbk-át a lgv. e. pság-a megfelelően tájékoztassa.

4) Az 5. táb. pótho. pság. vonja ki a Dráva-szakasz biztosításából a Bajá-hoz legközelebb lévő táb. pótzlj-át és ezt haladéktalanul gyalogmenetben irányítsa Bajá-ra. Bajá-ról a zlj-at a Kszv. vasúti szállítással a leggyorsabban szállítsa Szeged-re. Ehhez az 5. táb. pótho. pság. haladéktalanul közölje a Kszv-vel a zlj. szállítási adatait, valamint, hogy a zlj. legkorábban mikor rakhat be Bajá-n.

A zlj-at Szeged-re való beérkezése után a Matoltsy csop-nak (1. lgv. tü. dd.) alárendelem.

5) Ugyancsak az 5. táb. pótho. pság. vonja ki a Dráva szakasz biztosításából az **5. táb. pótho. három ü-ét**. Emé ü-eket a Kszv. vasúti szállítással (Bajá-n áthajózással) sürgősen szállítsa ugyancsak Szeged-re. Ehhez a berakóállomásokat és a szállítási adatokat az 5. táb. pótho. pság. haladéktalanul közölje a Kszv-vel.

Fenti három ü-et Szeged-re való beérkezése után ugyancsak a Matoltsy csop-nak rendelem alá.

Kapják: 1. és 3. hds. pság-ok, X. és XVI. hdt. pság-ok, 3., 5. és 7. honv. ker. pság-ok, 5. táb. pótho. pság., lgv. e. pság., Kszv., Hajmáskér-i és Várpalota-i táb. pság-ok, Föv. hirs., agi., mű., rep., Hff., Hhf.

Megküldöm: K. K. 1-nak és H. M. Úrnak (Szsgd. útján)

Budapest, 1944. évi szeptember hó 25-én.

vitéz nemes Vörös János vezds. s. k.

A másolat hiteles:

Budapest, 1944. IX. 25.

olvashatatlan aláírás

6.

1496/Föv.hdm. – 44. X. 12.

Napló

Arcvonal visszavételére azonnali intézkedés kiadását kéri

Tudomásul közlöm, hogy Guderian vezds. úrhoz az alábbi táviratot intéztem:

„A Magyarország területén folyó hdm-ekkel kapcsolatban vagyok bátor az alábbiakat Nagyméltóságod tudomására hozni:

Óbecse és Szolnok között a Tiszá-ra támadó több ho-nyi elg. erővel szemben lényegében csupán gyenge és leharcolt magyar erők állanak, melyek az elg. tád-ának feltartóztatására nem képesek.

A Debrecen, Nagyvárad-i csatától döntő, illetve átütő sikerrel járó eredményt várni már nem lehet.

A Nagyvárád-tól Kolozsvár-on át Máramarossziget, Uzsok-ig terjedő arcvonalban lévő seregtestek a bekerítés veszélye előtt állnak, mely bekerítésből további kitartás esetén az erők kivonásának lehetősége igen kétséges.

A legnagyobb nyomatékkel felkérem mindezek alapján Nagyméltóságodat, hogy az alábbi pontokban felsoroltakat azonnal elrendelni szíveskedjék. Az intézkedések kiadásánál magyar területek és magyar lakta vidékek feladása ne okozzon megkötő, vagy hátráltató gondot Nagyméltóságodnak.

1) Az 1. hds. lépjen azonnal a Hgr. Süd alárendeltségébe és bal sávhatára egyezze meg a magyar-szlovák határral.

2) A 2. magyar hds., a 8. né. hds. és az 1. magyar hds. azonnal vonuljanak vissza, mégpedig: első ütemben a Nagyvárád, Zilah, Máramarossziget, Uzsok vonalra, második ütemben pedig a Tisza, Bodrog vonalra.

3) A visszavétellel kapcsolatban felszabaduló erők szállíttassanak, illetve meneteljenek még a visszavonulás folyamán előredobva a Duna-Tisza közére, illetve a Dunántúl védelmére.

4) A visszavétellel kapcsolatos mozgás, valamint a D határok biztosítására kérem Nagyméltóságodat, hogy minden még egyáltalán rendelkezésre álló tartalékát egyrészt Nagyvárád, másrészt Baja, Szeged térségében vesse be.

Miután a helyzet rendkívül kritikus és elérkezett a huszonnegyedik óra, hangsúlyozottan kérem Nagyméltóságodat, hogy a fentiekre vonatkozó intézkedést feltétlenül még ma (X. 12-én) kiadni szíveskedjék."

Miután fentiekre vonatkozó parancs német részről való kiadása még ma várható, az 1. és 2. hds.pk-ok jelen intézkedésem vételétől kezdve úgy vezessék hds-eiket, mintha már az ezirányú intézkedések az OKH. részéről kiadásra kerültek volna.

Kapják: 1. hds., 2. hds. pk-ok, Föv. agi., mű., Hff., Hhf. Föv. rep.

Megküldöm: szíves tudomásul K. K. I-nek és H. M. Úrnak (Szsgd. útján).

Budapest, 1994. évi október hó 12-én.

vitéz nemes Vörös János vezds. s. k.

A másolat hiteles.
Bp. 1944. X. 12.
olvashatatlan aláírás

7.

1532./Föv.hdm. – 44. X. 13.

Guderian vezds. táviratára válasz

Az arcvonal visszavételével kapcsolatosan 1496./Föv. hdm. 44. X. 12. sz. alatt Guderian vezds.-hez küldött és tudomásul Nagyméltóságodhoz is eljuttatott átiratomra érkezett válasz másolatát, valamint a 10. ho. általam elrendelt kivonása tbn. ugyancsak Guderian vezds. részéről hozzám intézett távirat másolatát szíves tudomásvétel végett csatoltan megküldöm.

Eme két táviratra a magam részéről az alábbi viszontválaszt adtam:

„Nagyméltóságod által az arcvonal visszavételével kapcsolatosan 1496./Föv. hdm. – 44. X. 12. sz. alatt küldött táviratomra adott válaszát, valamint a 10. ho. kivonása tbn. hozzám intézett táviratát köszönettel vettem.

A 10. ho. általam elrendelt kivonásával és Budapest-re való szállításával kapcsolatban legyen szabad rámutatnom az alábbiakra:

Amikor a 3. magyar hds. erőit az Arad általános területéről megindult elg. nagytámadás legázolta, szinte csak a véletlen körülmények mentettek meg bennünket attól, hogy az orosz pc. erők élei nem törtek egészen a védtelen Budapest-ig előre. Hogy ez nem történt meg, azt egyrészt annak lehef. tulajdonítani, hogy Szolnok-on hevenyészetten összeállított apró egységek, nemzetőrök és levették az elg. tád-át megállították, másrészt, hogy az anyaországba éppen visszatért 1. lov. ho-t minden pihenés, felfrissítés, kiegészítés és anyagi feltöltés nélkül azonnal ellentád-ra vettem be.

Elgondolhatja Nagyméltóságod, hogy milyen hatást váltott ki Magyarország vezető köreiből és Budapest lakosságában az az érzés, hogy az esetleg Budapest-et elérő orosz lélekkel szemben az ország fővárosa teljesen védtelenül állott. Nagyméltóságod is tudja, hogy bevethető tart. erő felett már egyáltalán nem rendelkezem és ezért úgy határoztam, hogy az elg. által legkevésbé fenyegetett arcvonalszakasz – az 1. magyar hds. – tartalékát képező 1. hgy. dd-t kivonom és mint első minimális erőt Budapest védelmére hátraszállítottam. Erre vonatkozólag a Magyarország-i német meghatalmazott tbk. útján ki is kértem a német hadvezetőség véleményét, melyre vonatkozólag Greiffenberg gytbk. úr útján kapott válaszból német részről akkor nem találkoztam ellenvetéssel. Amikor ennek alapján az 1. magyar hds. pk-ának a hgy.dd. Budapest-re való szállítására pcs-ot adtam, a hds. pk. javaslatot tett, hogy inkább a 10. ho. kerüljön hazaszállításra, miután a hegyi csapatokat a hds. harcterületén az ottani terepviszonyok folytán jobban tudja alkalmazni.

Nem tudom tehát megérteni, mi lehet Nagyméltóságod indoka, hogy amikor a 10. ho. részei már beraktak, sőt vasúti szállításukat is megkezdték, a szállítás folytatása ellen Nagyméltóságod ismételt tiltakozását jelentette ki.

Miután sem a Tisza mentén, sem Debrecen térségében korántsem látom a katonai helyzetet annyira megnyugtatónak, hogy ne kelljen bármikor újra Budapest elleni elg. előretöréssel számolni, – feltétlenül ki kell tartanom amellett, hogy a Budapest védelmére első ütemben a 10. ho. azonnal visszaállításra kerüljön. Nem vállalhatom ugyanis sem Legfelsőbb Hadurammal, sem a nemzettel szemben a történelmi felelősséget, hogy egy esetleges meglepetésszerű orosz fellépés a fővárost az elg. kezére juttassa, csupán azért, mert a magyar vezérkar főnöke Budapest-nek még a legminimálisabb erővel (egy seregtesttel) való biztosítását is elmulasztotta.

Nem vitatom ezzel kapcsolatban, azt hogy a 10. ho. kivonása az 1. hds. arcvonalának legyengítését jelenti, azonban kénytelen vagyok megállapítani, hogy ennek a ho-nak az arcvonalban való pótlására számos olyan fegyveres alakulat van részben Budapest környékén, részben Dunántúl-on, amelyek az 1. hds. legyengült arcvonalának alátámasztására bőven elengedők lennének.

Egy esetleges olyan megoldás ellen pedig, hogy inkább a magyar csapatok maradjanak az arcvonalban és német csapatok vegyék át Budapest védelmét, mint történelmi felelősségű magyar vezető férfinak azért kell tiltakoznom, mert ha Budapest közvetlen védelmére kerülne sor, akkor mégis csak a magyar haderő becsületbeli kötelessége, hogy hazája fővárosát védelmezze.

Kérem Nagyméltóságodat gondolja meg, hogy vajon Berlin hasonló fenyegetett helyzete esetén Nagyméltóságod nem hasonlóan képen cselekednék-e? Méltóztassék tehát megérteni a felelős magyar vezérkar főnökének álláspontját és így a 10. ho. vissza-szállítása elé a továbbiakban akadályok gördítésétől eltekinteni szíveskedjék.

A 10. ho. hátraszállítását is csak első lépésnek tekinthetem és ragaszkodnom kell ahhoz, hogy az 1. és 2. magyar hds-ek minden kétselkedés nélkül a Tisza-Bodrog vonalára vétesseken vissza. Ezt követeli meg ugyanis az, hogy a 2. és 3. magyar hds-ek erői a nagy túlerővel és egyenlőtlen fegyverekkel vívott harcokban elérkeztek erejük és teljesítőkéességük végső határához és radikális arcvonalrövidítés nélkül egy újabb elg. nagyobb lökés esetén a teljes felmorzsolódásnak vannak kitéve. Egyedül egy védhető terepszakaszra való visszavétellel együttjáró arcvonal rövidítés ad módot arra, hogy az erők részeit kivonjuk és felrissítve újra ütközéssé tegyük. De feltétlenül erőket kell kivonnom Budapest védelmének további jelentős alátámasztására is, miután a 10. ho. önmagában a nagy kiterjedésű fővárost legfeljebb gyengébb orosz élek ellen képes oltalmazni, de már komolyabb elg. tád. elhárítását nem biztosíthatja. De az 1. és 2. magyar hds-ek visszavételének azonnali és feltétlen megkezdését megköveteli az is, hogy a jelenlegi Debrecen-i helyzet máris ezen hds-ek bekerítésével fenyeget, ezt pedig semmi körülmények között nem vállalom. Bár mint katona elismerem, hogy ha pusztán térkép alapján vezetnék, úgy Nagyméltóságod elgondolásával egyetértenék és én sem cselekednék másképp, de a haza földjének védelmére – ezt Nagyméltóságod is bizonyosan meg fogja érteni – a száraz katonai szempontokon kívül más megfontolásoknak is érvényesülniük kell. Kétségtelen, hogy a német legfelsőbb hadvezetés a nagy Európa-i általános hadászati helyzetet jobban áttekinti, azonban nekem minden körülmények között elsősorban a magyar érdekeket kell szem előtt tartani. Ez pedig parancsolólag megköveteli, hogy a magyar erőket a további ellenállás megszervezésére és legalább az ország egy részének megvédése érdekében zömmel a Tisza vonalon, részekkel pedig a Duna-Tisza között és a főváros védelmére alkalmazzam. Ha ugyanis a jelenlegi helyzetben az 1. és 2. magyar hds-ek tovább kitanak, úgy erőmet semmi körülmények között sem tudnám visszavonni, amit viszont teljesen kizárná nemcsak a Tisza, hanem még a Duna vonalának tartását is.

Mindezeket összefoglalva és hangsúlyozva azt, hogy a koalíciós háború minden sűrűlődsával és nehézségével teljesen tisztában vagyok, – a legnagyobb sajnálattal kell kijelentem, hogy a magyar

erőknek a Tisza-Bodrog vonalára való erőteljes és haladéktalanul megkezdendő visszavételéről eltekinteni nem tudok. Lehet, hogy ez az elhatározásom a nagy helyzetet kellemetlenül befolyásolja, de meg vagyok győződve arról, hogy Nagyméltóságod belátja, miszerint a szövetségi hűség mellett engem elsősorban hazám érdekei kell, hogy vezessenek, ezek pedig a jelenlegi helyzetben parancsolólag megkövetelik a magyar erőknek a bezáródás veszélyével fenyegető zsákból való kivonását és egy olyan terepszakaszra való átcsoportosítását, mely a további védelmet lehetővé teszi.”

Megküldöm: K. K. I-nek és H. M. Úrnak (Szsgd. útján).

2 db melléklet.

Budapest, 1994. évi október hó 13-án.

vitéz nemes Vörös János vezds. s. k.

8.

1564/Föv.hdm. – 44. X. 14.

Napló

Budapest és a Duna-Tisza közének védelmére erők hátraszállítása

Mint az 1. és 2. hds.pásg-októl berendelt vk. tiszeknek szóbelileg már elrendeltem, – a legnyomatékosabban utasítom az 1. és 2. hds.pásg-okat, hogy az arcvonal visszavételével kapcsolatban az összes nélkülözhető csapatokat (anyagot) a visszavétel üteméhez mérten fokozatosan vonják ki és tartalékok képzése nélkül lehetőleg vasúti szállítással, amennyiben azonban arra mód nincs, úgy gyalogmenetben haladéktalanul indítsák útba Budapest-re. Budapest-re való beérkezésük után az alakulatokkal a Föv. intézkedik. Ezért a visszairányított egységek pk-ai a további pcs-ok átvétele végett a Föv. hdm. oszt-on jelentkezzenek.

Miután a jelenlegi hdm. helyzetben a Duna-Tisza közének és az ország fővárosának védelme a hds-ek szempontjából is, azok visszavételével kapcsolatosan a legelsőrendű fontosságú, a hds. pk-ok kövessenek el mindent, hogy minden egyéb intézkedésre, vagy megfontolásra való tekintet nélkül – minél előbb minél nagyobb számú csapatot tudjanak fenti célra útba indítani.

Biztos vagyok, hogy elgondoláson és a súlyos helyzet megkövetelte kényszerrendszabályok szükségességét a hds. pás-g-ok belátják és mélyen átérzik, és ezért minden törekvésükkel igyekezni fognak a cél érdekében mindent megtenni.

Kapják: 1. és 2. hds.pás-g-ok, továbbá tudomásul Föv.mü., Hff., Hhf.

Megküldöm: K. K. I-nek és H. M. Úrnak (Szsgd. útján).

Budapest 1944. évi október hó 14-én.

vitéz nemes Vörös János vezds. s. k.

A másolat hiteles.

Bpest, 1944. X. 14.

Gáspár alez. s. k.

9.

1591./Föv.hdm. – 44. X. 15.

Napló

Fegyverletétel tbn.

A rádióban elhangzott „fegyverletétel” kifejezés nem jelenti azt, hogy mindenki eldobja fegyverét. A harc beszüntetésére parancs nem ment, csak **fegyverszüneti kérelem** van.

Kapják: 1., 2., 3. hds. pság-ok, VII., IX. hdt. pság., 27. k.ho., 9. hv. dd. (2. hds.pság útján.)
I. hdt.pság. és VI. hdt.pság. (I. hdt.pság útján).
4. honv. ker.pság., 5. táb.póthe.pság, 5. honv. ker. pság. (4. honv. ker. pság. útján)
1. hu. ho. pság.
2., 3., 6., 7., 8., 9. honv. ker. pság-ok,
Fee.pság., Le.pság. (Föv. rep. oszt. útján), Lgv. e. pság.,
Kszv.
Matolsy csop.
Vincze ezds. (Szolnok-i csop.)
Föv.hírsz., agi., mü. rep., prop. oszt-ok, Hff., Hhf. Föv. központi iroda.

Budapest, 1944. évi október hó 15-én.
vitéz nemes Vörös János vezds. s. k.

A másolat hiteles!
Bp., 1944. X. 15.
Szörényi Ferenc szds. s. k.

10.

1824./Föv.hdm. – 44. X. 16.

Tájékoztató a honvédség tisztikara részére

A f. hó 15-én történt eseményekkel kapcsolatban a honvédség és különösen a tisztikar tájékoztatására az alábbiakat közlöm:

1) A Kormányzó Úr – környezete elfogult és kishitű klikkjének befolyása alatt a nemzettől és a honvédségtől elzárva – úgy volt tájékozva, hogy egyrészt Németország segítségnyújtásra, Magyarország pedig a bolsevizmussal szembeni fegyveres ellenállásra már nem képes, másrészt, hogy a bolsevizmussal kedvező fegyverszünetet köthet.

Ennek hatása alatt a Kormányzó Úr fegyverszüneti tárgyalásokat kezdett, amit a Budapest-i rádió be is jelentett.

2) Ez a bejelentés az ország egész közvéleményében, de főleg a honvédség tisztikarában egyrészt megdöbbentő meglepetést és mérhetetlen felháborodást keltett, másrészt rövidesen az is beigazolódott, hogy Magyarország a bolsevizmussal nem tud olyan fegyverszüneti megállapodást kötni, ami nem jelentené egyben az ország területének, lakosságának és életének teljes megsemmisülését.

A Kormányzó Úr ezt felismerve **önként** a német véderő védelme alá helyezte magát és nagy német szövetségesünk tanácsára olyan kifejezetten és határozottan radikális magyar nemzeti politikai irányzatnak adta át az államvezetést, amely a legtöbb reményt nyújtja a magyar háborús erőforrások legteljesebb kihasználására, másrészt – mint a nemzet legszélesebb rétegeinek és szövetségeseink legteljesebb bizalmának hordozója – a Német Birodalom további támogatásának megnyerésére.

3) A kialakult új helyzet tehát minden tekintetben biztosítékot nyújt arra, hogy a magyar honvédség tisztikara és az egész magyar haderő szent életcéljának – Hazánk megvédésének – az adott

körülmények között a lehető legnagyobb erőfeszítéssel tudjon eleget tenni és megfelelni. A magyar tisztnek és általában a magyar katonának ugyanis nem volt soha, de különösen ma nincs magasabb és szentebb feladata, mint a Haza földjének megvédéséért az utolsó lehetőséget, az utolsó csepp véréig harcolni és küzdeni.

4) Fentiek alapján, mindaddig amíg a magyar-német együttműködés részletkérdései rendszeres szabályozást nem nyernek következőket rendelem:

a) Az 1. magyar hds. felett továbbra is a Hgr. Nord-Ukraine, a 2. és 3. magyar hds-ek felett pedig a Hgr. Süd parancsnokol minden hdm. vonatkozásban.

b) A hdm. vezetés tekintetében ezek a magasabb német főparancsnokságok felelősek. Hazánk megvédésének érdekében eme előjáró német pság-ok intézkedéseit feltétlenül el kell fogadni és azokat maradéktalanul teljesíteni kell. Minden ezzel ellenkező értelmű régebbi intézkedés, vagy rendelet azonnali hatállyal érvényt veszti.

c) A magyar nemzet inkább mint valaha is léteért, vagy nemléteért harcol, tehát minden tisztnek és katonának az a legszentebb és egyedüli kötelessége, hogy a harcot teljes önfeláldozással a végsőkig folytassa. Aki nem így cselekszik az nem méltó a magyar tiszt és magyar honvéd nevére és így ezekkel szemben fennálló rendelkezések szerint kell eljárni.

Végül pedig ami a német és magyar együttműködésben a múlt kölcsönös bizalmatlanságából fakadó súrlódási felületeket illeti (alárendeltségi viszonyok, ök. törzsek stb.) ezek kihatásait mindenki viselje türelemmel mindaddig, míg a bizalom helyreállításával párhuzamosan ezek a kérdések is elintézésre kerülnek. Mindenki meg lehet győződve, hogy mindezek a kérdések – nagy szövetségünk irányító szerepét elismerve – olyan rendezésre kerülnek, ahogy azt a magyar szuverenitás, az egyenrangú fegyvertárs és a magyar önérték megkívánják.

Kapják: Csatolt elosztó szerint.

1 db melléklet

Budapest, 1944. évi október 16-án.

A másolat hiteles:

Bp., 1944. X. 16.

Gáspár alez. s. k.

Beregffy Károly vezds. s.k.
m. kir. honvédelmi miniszter és
a m. kir. honvéd vezérkar főnöke